

Günay Rəfibəyli⁸

İNGİLİS DİLİNDƏ "TO GET" FEİLİNİN İŞLƏNMƏ DAİRƏSİNİN MÜXTƏLİFLİYİ

İngilis dilində "to get" feili işlənmə dairəsinə görə xüsusi yeri tutur. Bu feil geniş yayılmış və çoxmənalı feillər arasında nəzərəcarpan xüsusiyyətinə görə seçilir. Bəzən to get feilinə nitqdə o qədər tez-tez rast gəlik ki, təsvürümüzdə elə bir hissə yaranır ki, sanki "to get" bütün feillərin əvəzinə işlənir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, to get feilinin geniş işlənmə dairəsi yalnız şifahi nitqə aiddir. Rəsmi və elmi üslubda bu feilə çox az təsadüf olunur. Beləliklə də, to get feilinə mənə çalarlarının araşdırılması çox maraqlıdır. Öncə bu feilin əsas mənasının rəngarəngliyinə nəzər salaq:

To Get = To Receive = To Obtain - almaq, qəbul etmək

- 1) She gets \$300 a week. - O, həftəyə 300 dollar alır.
- 2) You got what you deserved. - Sən layiq olduğunı aldın.
- 3) I never got your letter. - Mən sizin məktubunuzu heç vaxt almamışam.
- 4) He got five years in prison. - O, beş il həbs cəzası aldı.
- 5) When you add 2 and 2, you get 4. - İkinin üstünə iki gəlsən dörd edər. (alınar)
- 6) It's always nice to get a gift for your birthday. - Ad günündə hədiyyə qəbul etmək həmişə xoşdur.
- 7) He got a raise last month. - O, keçən ay artıq pul aldı.
- 8) to get a permission - icazə almaq
He got a permission to stay home for three days. - O, evdə qalmaq üçün üç günlük icazə alıb.
- 9) to get a Master's degree - magistr dərəcəsi almaq
He got his Master's degree at Harvard University. - O magistr dərəcəsinə Harvard Universitetində alıb.
- 10) I called you and left a message on the answering machine. - Yes, I got it.
Mən sizə zəng etdim və telefonda mesaj qoydum. - Elədir ki var, mən onu aldım.

To Get = To Buy = To Find - almaq və tapmaq

- 1) Where did you get this book? - Kitabı haradan tapdın? (aldın?)
- 2) Where can I get something to dress? - Haradan özümə geyinməyə bir şey ala bilərəm?
- 3) It's hard to get tickets for this performance. - Bu tamaşaya bilet tapmaq çətindir.
- 4) It's impossible to get a taxi here. - Buralarda taksi tapmaq qeyri-mümkündür.
- 5) He got a new job. - O, təzə iş tapıb.
But: He got me a job. - O mənə iş tapıb
- 6) I'll get you this book. - Mən sənə bu kitabı taparam.

To Get = To Bring - gətirmək

- 1) Get me my shoes. - Mənim ayaqqabılarımı gətir.
- 2) What can I get you? - Sizə nə gətirirəm?
- 3) Can you get me an extra blanket? - Sən mənə bir yorğan daha gətirə bilərsən?

To Get = To Catch Disease - soyuqlamaq, xəstəlik tutmaq

- 1) You can change your clothes so you don't get a cold. - Siz paltarlarınızı dəyişə bilərsiniz yoxsa soyuqlayarsınız.
- 2) He got a rare tropical disease. - O, tropik ölkələrə xas olan nadir bir xəstəlik tutub.
- 3) You can also get the disease by handling it. - Siz sadəcə bunu əlinizdə tutmaqla xəstəlik tuta bilərsiniz.

To Get = To Understand - anlamaq, başa düşmək

- 1) I didn't get the joke. - Mən zarafatı anlamadım.
  - 2) He didn't get the last sentence. - O, axırıncı cümləni anlamadı.
  - 3) You got me wrong. - Siz məni düzgün başa düşmədiniz.
  - 4) Do you get what I mean? - Siz başa düşürsünüz mən nə demək istəyirəm?
- Oh, yeah, now I got the message. - Bəli, hər şeyi anladım.

To Get = To Arrive - çatmaq, gəlmək

- 1) Usually I get home by 7 o'clock. - Mən evə adətən yeddidə çatıram.
- 2) Yesterday we got home late. - Dünən biz evə gec çatdıq.
- 3) Can I get there by train? - Mən oraya qatarla gedə bilərəm?
- 4) If we take the next available flight, we'll get to New York on Monday morning. - Əgər biz növbəti reyslə uçaqsa bazar ertəsi səhər Nyu-Yorka çata bilərik.

To Get = To Become - olmaq

- To get feili bir sıra sifətlərlə birləşərək müxtəlif anlamları ifadə edir. Nümunələr əsasında diqqət yetirək:
- to get angry - əsəbləşmək
He got angry with his son. - O, oğluna əsəbləşib.
- to get tired - yorulmaq
Stop running, you will get tired. - Qaçma, yorulacaqsan.
- to get married - evlənmək, ərə getmək
He got married and moved to Italy. - O, evlənilib İtaliyaya köçdü.
- to get sick - xəstələnmək

He got sick, but soon he got well. - O xəstələnməmişdi amma tezliklə sağaldı.

to get wet - islanmaq

We got wet in the rain. - Biz yağışın altında islandıq.

to get soft - yumşalmaq

Butter gets soft in a warm room. - Yağ isti otaqda yumşalır.

to get drunk - içki içmək

He went out and got drunk. - O küçəyə çıxıb içmişdi.

to get hungry - acmaq

They got hungry. - Onlar açdı.

to get lost - yolu itirmək, azmaq

She got lost in the woods. - O, meşədə azıb.

To Get = To Begin - başlamaq

1) Get going! - Başla, hərəkət et.

2) When they get talking, it's hard to stop them. - Onlar söhbətə başlayanda onları dayandırmaq çətin olur.

3) You are getting fat, my friend. - Sən kökəlməyə başlamısən, dostum.

4) The weather is getting cold, let's go inside. - Hava soyumağa başladı, gəlin içəri keçək.

To Get = To Have - malik olmaq

To get feili Present Perfect formasında yəni have got birləşməsi mənacə tamamilə "to have" (malik olmaq) feilinə uyğundur. Məsələn, I've got a friend. = I have a friend. Bu forma bədii üslubda deyil ən çox məişət üslubunda istifadə olunur. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, amerikan ingiliscəsində "to have got" birləşməsi keçmiş zamanda işlənmir. Məsələn, I've got two tickets now. - I had two tickets yesterday. To get feilinin iki cür keçmiş zaman feili sifət forması (participle II) mövcuddur: - got and gotten. "Gotten" feili köhnəlmiş söz hesab olunsa da, Amerikada çox istifadə olunur. İngiltərədə isə yalnız "got" feilinə üstünlük verilir. Məsələn, I've got a new car (BE) və yaxud I've gotten a new car. (AE)

To Get = To Have got to do something = Have an obligation - nəse etməyə məcbur olmaq

To have got feili özündən sonra "to" hissəcəyi qəbul edərsə "to have to = must" (məli, məli şəkilçisi) mənasında çıxış edir: I have to work. - Mən işləməliyəm. I've got to work.

Bu birləşmə dildə o qədər tez-tez işlənməmişdir ki, nəticədə qısaltılmış forma olan

"gotta=got to" konstruksiyası əmələ gəlmişdir: What do I gotta do to make you forgive me? - Mən nə etməliyəm ki, sən məni bağışlayasan?

To Get = To Make someone to do something = To Persuade

kimisə və yaxud nəyisə bir şey etməyə vadar etmək

1. Can you get your brother to help us? - Siz qardaşınızı bizə kömək etməyə yola gətirə bilərsiniz? (bunu edə bilərsiniz)

2. I can't get them to listen to me. - Mən onları məni dinləməyə məcbur edə bilmirəm.

3. I can't get this old radio to work. - Bu köhnə radiomu işlədə bilmirəm.

4. We couldn't get the car started. - Biz maşını işə sala bilmədik.

5. We finally got the firewood to burn. - Nəhayət biz odunu yandıra bildik.

6. We'll get him to do this work. - Biz bu işi ona etdirəcəyik.

To Get = To Catch tutmaq, yaxalamaq

1. Get him before he escapes. - Yaxala onu, qoyma qaçsın.

2. I got him! There's no getting away. Mən onu tutdum! qaça bilməzsən.

3. I'll get you even if it takes the rest of my life. - Mən səni tapacağam hətta əgər buna mənim həyatımın qalanı getsə belə.

4. You were lying, I got you there! - Sən yalan danışdın, yaxalandın.

To Get = To impress = To Affect - təsir etmək

1. This play really got me. - Bu tamaşa mənə çox təsir etdi.

2. This song doesn't get me. - Bu mahnı mənə təsir etmir (yəni könlümü oxşamır)

To Get = To Annoy = To Bother - qıcıqlandırmaq, bezdirmək

1. It gets me how she treats me. - Onun mənimlə rəftarı məni qıcıqlandırır.

2. His stupid remarks really get me. - Onun lazımsız iradları məni bezdirir.

Phrasal Verbs with Get

Sadalanınlardan əlavə to get feili müxtəlif sözlükləri ilə birlikdə ayrı-ayrı anlamları ifadə edən birləşmələr əmələ gətirir. Onlardan bəzilərinə nəzər salaq:

To get along feili - yola getmək

He didn't get along with his in-laws. - O, öz arvadının qohumları ilə yola getmirdi.

To get away - uzaqlaşmaq, aradan çıxmaq

Can you get away from the office? - Sən işdən elə çıxə bilərsən ki, bunu heç kim bilməsin? (aradan çıxə bilərsən?)

To get away with - cəzasız qalmaq

He shouldn't get away with it. - O, buna görə cəzasız qalmamalıdır.

To get into - daxil olmaq, girmək

⁸ BDU.Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent refibeyli77@bk.ru

I can't get into the house. – Mən evə girə bilmərəm.

But! He got into trouble. – O bəlaya düşüb. She got into debt. – O, borca düşüb.

To get out – çıxmaq, aradan çıxmaq, hansısa bir situasiyadan çıxmaq

Get out of here! – Çıx get burdan! We gotta get out of here. – Biz aradan çıxmalyıq.

You got me into this mess, so you've got to get me out of it. – Necə məni belə bir işə salmışsan, elə də məni oradan çıxart.

To get over – ruhən öhdəsindən gəlmək

If someone you love dies, it would take you a long time to get over it. Sevdiklərinizdən kimisə itirənsə sizin özünüzdə gəlməyiniz üçün uzun zaman lazımdır.

To Get feilinin əmələ gətirdiyi idiomlar da böyük maraq doğurduğuna görə öyrənməsi zəruridir, lakin geniş yer tutduğuna görə növbəti araşdırmamızda yer alacaqdır.

Beləliklə, bu məqaləmizdə ingilis dilində öz məna çalarları baxımından rəngarəngliyi ilə seçilən **to get** feilindən söhbət açdıq. Haqqında danışdığımız feil mənə çalarları, onların əmələ gətirdiyi frazeoloji birləşmələr geniş və aydın şəkildə araşdırıldı. To get feilinin mənə çalarlarının daha yaxşı qavranılması üçün bir çox nümunələr toplanmış və dilimizə tərcümə edilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, to get feili və onun əmələ gətirdiyi birləşmələri demək olar ki, bir çox situasiyalarda müşahidə edirik və onlara rast gəlirik.

Ümumiyyətlə, ünsiyyət prosesində nə qədər çox frazeoloji birləşmə və idiomlardan istifadə etsək, nitqimiz bir o qədər gözəl və zəngin olar. Öyrəndiyimiz xarici dili mükəmməl şəkildə qavramağımız duyular. Bir məsələni də diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm ki, bu birləşmələri çox az müddət ərzində öyrənmək qeyri-mümkündür. Öyrənmə surəti burada vacib amil deyil. Əsas odur ki, öyrəndiyiniz materialı dəqiq şəkildə əzbərləməyi, sonradan xatırlamağı və müxtəlif vəziyyətlərdə effektiv şəkildə istifadə etməyi bacarasınız. Nəticədə nitqiniz tədricən daha zəngin və ifadəli olacaq.

Ədəbiyyat:

1. English Idioms with their Meanings and Origins – Oxford Royal Academy, 2014.

2. Dubrovın M.I. Russian and English idioms. - M., 2001.

3. Idioms and Phrasal Verbs / G.Ruth, R.Stuart. Oxford University Press, 2011

4. Litvinov P.P. English-Russian phraseological dictionary. - M.: VAKO Publishing House, 2005

5. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. – Macmillan Publishers Limited, 2002.

6. Александр Васильев. Английский: правила произношения и чтения, грамматика, разговорный язык Интернет-издание, 2005

7. Вебман Г. А. Новое в английской грамматике. Учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1990.

8. Кутузов И. Практическая грамматика английского языка. Москва, 1998

9. Резван Р., Сорокина Г., Казаринская Т. Практическая грамматика английского языка. Москва, 1999

10. 20 Different Ways To Use The Word GET In English

<https://www.espressoenglish.net/20-different-ways-to-use-the-word-get-in-english/>

11. Idioms and Expression- GET <https://www.thoughtco.com/idioms-and-expressions-get-1212324>

12. 10 English Idioms And Informal Expressions With GET

<https://www.espressoenglish.net/10-english-idioms-and-informal-expressions-with-get/>

Açar sözlər: to get feilinin əsas mənaları, feili frazeoloji birləşmələr, to get feilinin mənə çalarları, işlənmə dairəsi, yazılı və şifahi nitq

Ключевые слова: основные значения глагола to get, фразовые глаголы, оттенки значения глагола to get, сфера употребления, официальная и неформальная речь

Key words: the main meanings of the verb to get, phrasal verbs, shades of meaning of the verb to get, sphere of use, formal and informal speech.

Xülasə

Məqalədə ingilis dilində öz məna çalarları baxımından rəngarəngliyi ilə seçilən **to get** feilindən söhbət açılır. Haqqında danışdığımız feil mənə çalarları, onların əmələ gətirdiyi frazeoloji birləşmələr geniş və aydın şəkildə araşdırıldı. To get feilinin mənə çalarlarının daha yaxşı qavranılması üçün bir çox nümunələr toplanmış və dilimizə tərcümə edilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, to get feili və onun əmələ gətirdiyi birləşmələri demək olar ki, bir çox situasiyalarda müşahidə edirik və onlara rast gəlirik.

Ümumiyyətlə, ünsiyyət prosesində nə qədər çox frazeoloji birləşmə və idiomlardan istifadə etsək, nitqimiz bir o qədər gözəl və zəngin olar. Öyrəndiyimiz xarici dili mükəmməl şəkildə qavramağımız duyular. Qeyd etmək lazımdır ki, bu birləşmələri çox az müddət ərzində öyrənmək qeyri-mümkündür. Öyrənmə surəti burada vacib amil deyil. Əsas odur ki, öyrəndiyiniz materialı dəqiq şəkildə əzbərləməyi, sonradan xatırlamağı və müxtəlif vəziyyətlərdə effektiv şəkildə istifadə etməyi bacarasınız. Nəticədə nitqiniz tədricən daha zəngin və ifadəli olacaq.

Разнообразие значений глагола «To Get» в английском языке²

Резюме

В статье рассматривается глагол to get в английском языке, который отличается разнообразием оттенков значения. Оттенки значения глагола, о котором идет речь, фразеологические сочетания изучены широко и четко. Было собрано множество примеров и переведено на родной язык, чтобы лучше понять значение глагола «to get». Следует отметить, что глагол «to get» и образующиеся сочетания встречаются нам во многих ситуациях. Фактически, чем больше фразеологических сочетаний и идиом мы используем в процессе общения, тем красивее и насыщеннее будет наша речь. Откровенно говоря, что изучить эти сочетания в очень

короткие время невозможно. Но скорость обучения не является важным фактором. Главное - уметь запоминать и эффективно использовать материал в самых разных ситуациях. В результате ваша речь постепенно станет насыщеннее и выразительнее.

Variety of meanings of the verb "To Get" in English

Summary

The verb to get is a matter of research in the article, which has a variety of shades of meaning. The shades of the meaning of the investigated verb, the phraseological combinations formed from the verb "to get" have been studied widely and clearly. Many examples have been collected and translated into our native language to understand better various meanings of the verb "to get". It should be noted that we often come across the verb "to get", phrasal verbs and idioms with to get in most situations. In fact, the more phraseological combinations and idioms we use in the process of communication, the more beautiful and rich our speech will be. Truly speaking, it is impossible to study these combinations and idioms in a very short time. Learning them rapidly is not an important factor. The main thing is to be able to memorize and use them effectively in different situations. As a result, your speech will gradually become richer and more expressive.

Rəyçi: dosent Kərimova Gülşən